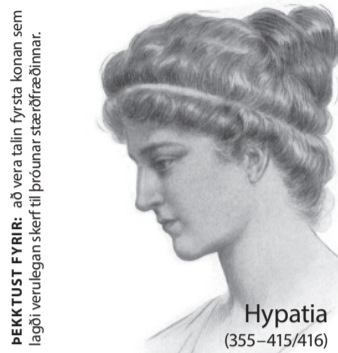

KONUR Í STÆRÐFRÆÐI

Hypatia
(355–415/416)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera talin fyrsta konan sem lagði verulegan skerf til þróunar stærðfræðinnar.

Émilie du Châtelet
(1706–1749)

ÞEKKTUST FYRIR: byðningu sína á og skýringar við Principia Isaacs Newton. Þýðing hennar á samt skýringum er enn talin öndvegisþýðing ritsins á frönsku.

Maria Agnesi
(1718–1799)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera fyrst kvenna til að rita stærðfræðihandbók. Hún var líka fyrst kvenna til að vera ráðin í stöðu prófessors í stærðfræði við háskóla.

Marie-Sophie Germain
(1776–1831)

ÞEKKTUST FYRIR: þrífaskipti sín við Lagrange, Legendre, og Gauss undir dulnefni karlmanns. Hún var meðal frumkvöðla kenningar um fjarfræðisfræði og lagði grunnvallarskerf til vinnu við Stöðustu setningu Fermats.

Mary Somerville
fædd Fairfax
(1780–1872)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera fjölfærðingur sem lagði stund á stærðfræði og stjörnufræði. Hún var önnur tveggja kvenna sem voru fyrstar kosnar heiðursfélagar í Konunglega stjarnfræðifélaginu. Somerville College við háskólann í Oxford ber nafn hennar henni til heiðurs.

Ada Lovelace
(1815–1852)

ÞEKKTUST FYRIR: að vinna með Charles Babbage að tillögum hans um rokkræningu reiknivél. Hún átti sig á að hagsvæði að nota vélna til annars en að reikna og ritaði fyrsta reikniritið sem slík véll gæti unnið eftir.

Florence Nightingale
(1820–1910)

ÞEKKTUST FYRIR: auk þess að vera frumkvöðull að nútíma hljóðum framlag hennar til tölfraði, svo sem að finna uppsveipstúlar sem hún notaði til að túlka tölur fyrir almenningi og stjórnmálamönnum.

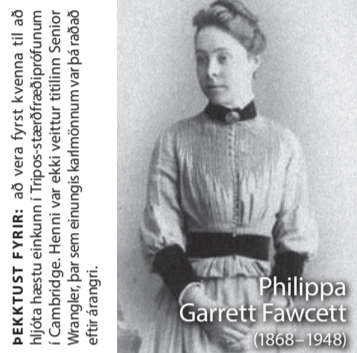
Sofya Vasilyevna Kovalevskaya
(1850–1891)

ÞEKKTUST FYRIR: störf sín á stærðfræðigreiningu, hlutfæðingum og affræði. Hún var fyrsta konan til að verða fastaðin prófessor í Norður-Evrópu og meðal fyrstu kvenna til að verða ritstjórnarvísindafélags.

Alicia Boole Stott
(1860–1940)

ÞEKKTUST FYRIR: að setja fram hugtakið marghlöðungur (polytope) um fjórðan kúptan hlut, og að uppgötva sex regulega hluti af því tagi.

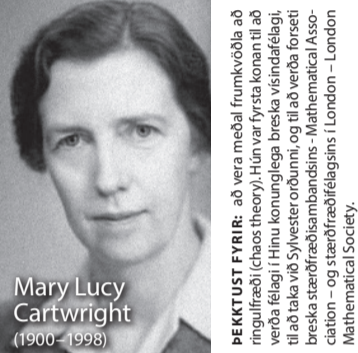
Philippa Garrett Fawcett
(1868–1948)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera fyrst kvenna til að hljóta hæstu einikunn í Tripos-stærðfræðiprófunum í Cambridge. Henni var ekki veittur titillinn Senior Wrangler, þar sem einungis karlmennum var þá ráðað eftir árangri.

Emmy Noether
(1882–1935)

ÞEKKTUST FYRIR: störf sín á hreinni algebru og fræðilegri eðlisfræði. Niðurstaða sem hún sannaði um almennu afstæðiskenninguna og öreindfræði er þekkt sem „Noether-setningin“.

Mary Lucy Cartwright
(1900–1998)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera meðal frumkvöðla að ringullfræði (chaos theory). Hún var fyrsta konan til að verða félagi í Hinu konunglega breska vísindafélagi, til að taka við Sylvester orðunni, og til að verða forseti breska stærðfræðisambandsins - Mathematical Association – og stærðfræðislagans í London – London Mathematical Society.

Gertrude Mary Cox
(1900–1978)

ÞEKKTUST FYRIR: starf sitt að hönnun tjúrina í tölfraði. Hún var fyrsta konan sem var kjörin í Alþjóðlegu tölfraðistofnunina – the International Statistical Institute.

Marie-Louise Dubreil-Jacotin
(1905–1972)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera önnur konan til að hljóta doktorsprófi í hreinni stærðfræði og fyrsta konan til að verða fastaðin prófessor í stærðfræði í Frakklandi. Auk sérþekkingar sinnar í affræði straumefna og hreinni algebru var hún höfundur rits um sögu stærðfræðinnar.

Ruth Moufang
(1905–1977)

ÞEKKTUST FYRIR: brautryðjandaverk um ótengin algebrumynstur, þeirra á meðal Moufang-lúpur, sem kenndar eru við hana, og nýja grein rúmfræðinnar sem fjallar um svonefndar Moufang-sléttur.

Dorothy Vaughan
(1910–2008)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera önnur konan til að hljóta doktorsprófi í stærðfræði og stjörnufræði. Hún var önnur tveggja kvenna sem voru fyrstar kosnar heiðursfélagar í Konunglega stjarnfræðifélaginu. Somerville College við háskólann í Oxford ber nafn hennar henni til heiðurs.

Katherine Johnson
(1918–2020)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera önnur konan til að hljóta doktorsprófi í stærðfræði og stjörnufræði. Hún var önnur tveggja kvenna sem voru fyrstar kosnar heiðursfélagar í Konunglega stjarnfræðifélaginu. Somerville College við háskólann í Oxford ber nafn hennar henni til heiðurs.

Mary Jackson
(1921–2005)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera önnur konan til að hljóta doktorsprófi í stærðfræði og stjörnufræði. Hún var önnur tveggja kvenna sem voru fyrstar kosnar heiðursfélagar í Konunglega stjarnfræðifélaginu. Somerville College við háskólann í Oxford ber nafn hennar henni til heiðurs.

Rózsa Péter
(1905–1977)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera fyrst ungerskra kvenna til að verða doktorsprófi í stærðfræði. Hún er þekkt fyrir að vera „formóðir rakningarfræðinnar“. Hún hefur hlotið margvísleg verðlaun og var fyrst kvenna til að verða kosin í Ungversku vísindakademíuna.

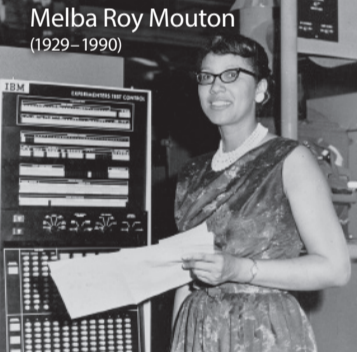
Grace Brewster Murray Hopper
fædd Murray
(1906–1992)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera tölvunarfræðingur með doktorsprófi í stærðfræði. Hún fann upp einn fyrsta tengingunni (þ.e. tengiforrit), og var fyrst til koma fram með kenninguna um forritunarmál óháð vélbúnaði.

Joan Elisabeth Lowther Murray
fædd Clarke
(1917–1996)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera eina konan sem iðkaði Banburismus (þ.e. dulmálsferli sem Alan Turing þróaði í síðari heimsstyrjöldinni) á meðan hún starfaði hjá Dulmálsritunarskóla bresku ríkisstjórnarinnar – Government Code and Cypher School. Hún varð síðar staðgengill yfirmanns deldar sinnar.

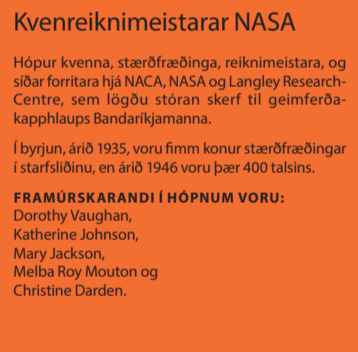
Melba Roy Mouton
(1929–1990)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera önnur konan til að hljóta doktorsprófi í stærðfræði og stjörnufræði. Hún var önnur tveggja kvenna sem voru fyrstar kosnar heiðursfélagar í Konunglega stjarnfræðifélaginu. Somerville College við háskólann í Oxford ber nafn hennar henni til heiðurs.

Christine Darden
(b. 1942)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera önnur konan til að hljóta doktorsprófi í stærðfræði og stjörnufræði. Hún var önnur tveggja kvenna sem voru fyrstar kosnar heiðursfélagar í Konunglega stjarnfræðifélaginu. Somerville College við háskólann í Oxford ber nafn hennar henni til heiðurs.

Höpur kvenna, stærðfræðinga, reiknimeistara, og síðar forritara hjá NACA, NASA og Langley Research-Centre, sem lögðu stóran skerf til geimferðakapphlaups Bandaríkjanna.
Í byrjun, árið 1935, voru fimm konur stærðfræðingar í starfsliðinu, en árið 1946 voru þær 400 talsins.
FRAMRÚSKARANDI Í HÓPNUM VORU: Dorothy Vaughan, Katherine Johnson, Mary Jackson, Melba Roy Mouton og Christine Darden.

Phyllis Nicolson
fædd Lockett
(1917–1968)

ÞEKKTUST FYRIR: starf sitt í tölvulegri greiningu með John Crank að Crank-Nicolson aðferðinni. A meðan á námi hennar til doktorsprófs stóð við Manchesterháskóla, varð hún snjall notandi diffurgreins Hartrees.

Julia Robinson
(1919–1985)

ÞEKKTUST FYRIR: framlog sín til reiknanleikfræði og reiknifraktafræði.

Olga Aleksandrovna Ladyzhenskaya
(1922–2004)

ÞEKKTUST FYRIR: störf sín á hlutfæðingum, vökvarensisfræði, og samleiðni aðferðar endanlegra mismuna við Navier-Stokes jöfnur. Hún var á stuttlistanum til Fields-orðunnar árið 1958.

Anneli Lax
(1922–1999)

ÞEKKTUST FYRIR: framlog sín til stærðfræðimenntunar og útgáfu á stærðfræðilegu efni. Hún bætti tungumálið við stærðfræðimenntun.

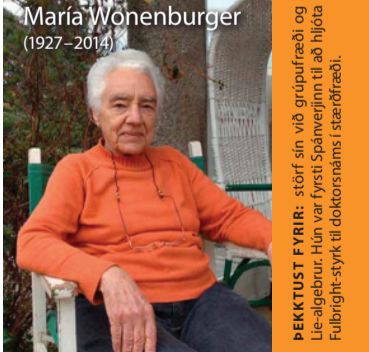
Yvonne Choquet-Bruhat
(f. 1923)

ÞEKKTUST FYRIR: framlog sitt til rannsókna á hinni almennu afstæðiskenningu Einsteins. Hún var fyrst kvenna kjörin regulegur meðlimur Frönsku vísindakademíunnar og hún er stórriddari af Frönsku heiðursfyrirgöngu.

Olga Arsenieva Oleinik
(1925–2001)

ÞEKKTUST FYRIR: frumkvöðlastörf sín við algebrulega rúmfræði, hlutfæðingum, fræðin um stærklega misleit fjáðrandi efni, og stærðfræðikenninguna um yfirborðsból.

Maria Wonenburger
(1927–2014)

ÞEKKTUST FYRIR: störf sín við grúpufræði og Lie-algebrur. Hún var fyrsti Spanverjinn til að hljóta Fulbright-styk til doktorsnáms í stærðfræði.

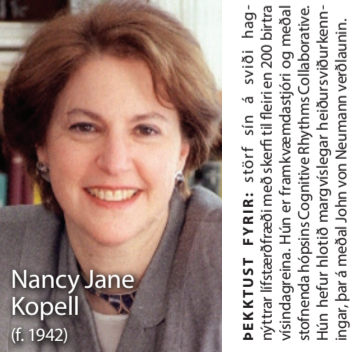
Shakuntala Devi
(1929–2013)

ÞEKKTUST FYRIR: að hafa áunnin sér seti í Heimsmetabók Guinness 1982 fyrir reikningu. Hún var einu sinni „mannleg tölvu“ (t.d. reiknaði hún í hugakunn margfeldi tveggja þrettán-stafa talna á 28 sekúndum).

Marina Evseevna Ratner
(1938–2017)

ÞEKKTUST FYRIR: störf sín að þekjufræði (ergodic theory). Hún sannaði niðurstöður um einvalda (unipotent) streymi á einsleitum rúmum, kunnun sem Ratner-setningar, og hún hefur hlotið margar viðurkenningar fyrir störf sín.

Nancy Jane Kopell
(f. 1942)

ÞEKKTUST FYRIR: störf sín á sviði hagnýttar listarfræði með skerf til fleiri en 200 birta vísindagagna. Hún er framkvæmdastjóri og meðal stofnenda hópsins Cognitive Rhythms Collaborative. Hún hefur hlotið margvíslegar heiðursúrberkningar, þar á meðal John von Neumann verðlaunin.

Idun Reiten
(f. 1942)

ÞEKKTUST FYRIR: starf sitt að útsetningarfræði (representation theory). Hún hefur hlotið fjölmörg verðlaun og viðurkenningar fyrir framúrskarandi rannsóknir. Árið 2014 sámdi Noregskonungur hana stórriddaraorðu Olafs helga fyrir störf hennar að stærðfræði.

Karen Uhlenbeck
(f. 1942)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera upphafsmaður að nútíma rúmfræðigreiningu og fyrst kvenna til að hljóta Abel-verðlaunin.

Ingrid Daubechies
(f. 1954)

ÞEKKTUST FYRIR: að beita stærðfræðilegum aðferðum til að þróa myndvinnslutækni. Nafn hennar er tengt smábylgjum/svípbylgjum sem eru notaðar í JPEG 2000 staðli. Hún hefur hlotið margvíslegar viðurkenningar og verðlaun, þar á meðal verðlaun prinsessunnar af Asturias (árið 2020) fyrir tækni- og vísindarannsóknir.

Claire Voisin
(f. 1962)

ÞEKKTUST FYRIR: störf sín á algebrulegri rúmfræði, einkum Hodge-fræði og beitingu hennar á tiltekkin sigild viðfangsefni.

Maryam Mirzakhani
(1977–2017)

ÞEKKTUST FYRIR: að vera fyrsti Íraninn og fyrst kvenna til að hljóta Fields-orðuna. Meðal rannsóknarverkefna hennar eru Teichmüller-fræði, breiðger rúmfræði, þekjufræði (ergodic theory), og mishverf (symplectic) rúmfræði.

Fr. Silvy Hendriks, Dr. Houry Melkonian, og Prof. Maria Vlasiou þróaðu þetta verkefni og stýrðu því. Aðrir sem lögðu skerf til þess eru Dr. Tom Ritchie og eftirtaldir stúdentar við Háskólann í Exeter: Amber Ellis, Sophia Jaffer, Anila Navaratnam, og Sophie Peel.

Hannað af Jana Kleineberg | kleineberg.co.uk